

UGESKRIFT FOR LÆGER

Udgivet af Den almindelige danske lægeforening

28. september 1987. 149. årg. Nr. 40

REDAKTIONELT

Lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien

Et samfunds kvalitet kan bl.a. måles på, hvorledes det behandler sine marginale grupper, især når disse er små og består af svage individer.

En lov om anvendelse af frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien er ikke blot en lov om dette emne, men også et af de meget vigtige elementer i karakteristikken af vort samfund.

Selv om tvang i psykiatrien talmæssigt set er et lille problem – f.eks. foregår mindre end 3 pct. af alle indlæggelser på psykiatriske afdelinger ved tvang – er det derfor ikke urimeligt, at udvalget vedrørende sindslidendes retsstilling med landsdommer *Holger Kallehaug* som formand har brugt næsten 4 år til at forberede sit forslag til en ny lov.

Den 25.5.1982 vedtog Folketinget en beslutning om at opfordre regeringen til at undersøge behovet for en revision af Lov nr. 118 af 13.4.1938 med senere ændringer om sindssyge personers hospitalsophold. Justitsministerens undersøgelse viste, at der var behov for en revision af loven.

Lægeforeningen gav udtryk for, at der blandt læger var tilfredshed med den praksis, der havde udviklet sig i forbindelse med sindssygeloven, men at denne praksis ikke entydigt kunne udledes af lovens formulering (1).

I forbindelse med denne høringsrunde var der en livlig debat om emnet, bl.a. i Ugeskriftet (2).

Fra lægelig side fremhævedes især, at lovens vigtigste formål er at sikre, at de sindssyge, over for hvem loven bringes i anvendelse, har optimale vilkår for behandling og omsorg.

En stærkere tilsynsværgfunktion, et bedre klagesystem, fastsættelse af patientrettigheder, centrale retningslinjer for anvendelse af tvangsmidler og tvangsbehandlinger og bedre oplysning til patienterne, bl.a. om behandling, rettigheder og klagemuligheder, stod også højt på li-

sten over lægernes forventninger til en ny lov.

Den 31.5.1983 nedsatte justitsministeren udvalget vedrørende sindslidendes retsstilling.

I folketingsdebatten gav spørgsmålet om registrering af tvangsinlæggelser i Det Centrale Kriminalregister anledning til en særlig drøftelse. Udvalget fik som første opgave at undersøge dette. Udvalget afgav i november 1983 en delbetænkning om dette emne. Se uddrag af betænkningen og en leder i Ugeskriftet (3, 4).

Registreringen ophørte den 30.5.1985.

Udvalget afgav principbetænkningen om tvang i psykiatrien den 14.2.1986 (betænkning nr. 1068). Resumeet, herunder også udvalgets udkast til et lovforslag, er bragt i Ugeskriftet (5).

Sammenhæng mellem ressourcer og tvang

Principbetænkningen er et vægtigt værk, som på 540 sider omhyggeligt behandler næsten alle tænkelige aspekter af emnet. Den er den hidtil bedste lærebog derom.

Det er grundtanken i betænkningen, at tvang i vidt omfang kan undgås, når de rette omstændigheder er til stede. Det er vist, at der er en sammenhæng mellem art og omfang af tvang på den ene side og den standard, som psykiatrien kan tilbyde på den anden.

Betænkningen fastslår, at der skal skabes den størst mulige retssikkerhed for de patienter, som man, når alt andet er forsøgt, må udsætte for tvangsanvendelse. Denne retssikkerhed skaber man ved at stille krav om god standard, om patientrettigheder, om information til patienten, om klageinstanser der tilgodeser krav om nærhed, hurtighed, retfærdighed, indsigt, og som også tillægges tilsynsopgaver. Retssikkerheden skabes også ved, at indikationerne for, hvornår tvang må anvendes, defineres bedre, og at den tvang, der anvendes, også defineres og registreres, således at mulighed for